Pekka Salomaa
28.11.2023

Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: HE 88/2023 vp

Sähköhyvityslain ym. tarkistaminen

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Energiateollisuus ry:n (ET) lausuntoa lakiesityksestä. ET kiittää pyynnöstä.

Energiateollisuus ry katsoo, että **esitetyt lainmuutokset ovat tarpeellisia**.

Muutostarve koskee käytännössä pääasiassa y-tunnuksen alle sähkösopimuksensa tehneitä asiakkaita, joiden sähkönkulutus on kuitenkin pääasiassa kotitalouskäyttöä. He ovat joutuneet hakemaan erikseen sähkönmyyjältään vaatimuksen perusteettomuutta (ei rekisteröity henkilötunnuksella) koskevan ilmoituksen ja tekemään Energiavirastolle hakemuksen. Lakimuutoksella Energiavirasto saisi riittävästi aikaa käsitellä sille tehdyt hakemukset sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtuneen virheen korjaamisesta, ja edelleen sähköyhtiöt aikaa hakea Valtiokonttorilta korvausta sähköhyvityksen maksatuksista.

On tarpeellista säätää myös määräaika (15.1.2024), johon mennessä loppukäyttäjän tulee tehdä sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtunutta, lain systematiikasta aiheutuvaa niin sanottua ”virhettä” koskeva korjaushakemus Energiavirastolle. Vastaavasti on perusteltua asettaa määräajat ensinnäkin sähköyhtiöille hakea valtion varoista maksettavaa korvausta Energiaviraston päätöksen perusteella maksamastaan sähköhyvityksestä sekä toiseksi Valtiokonttorille suorittaa korvaukset sähköyhtiöille.

Sähköhyvitysten käytännön toteutus on nyt puheena olevan lakimuutoksen koskemia ja laista itsestään väistämättä johtuvia, kappalemäärältään kokonaisuutta ajatellen melko harvalukuisia tilanteita lukuun ottamatta **toteutunut jopa ennakoitua sujuvammin**. Laskut on muodostettu oikein ja sekaannusta on onnistuttu välttämään. Tämä on onnistuttu saavuttamaan sähköyhtiöiden kustannuksia sekä niiden henkilökunnan aikaa ja ponnistuksia säästämättä. Asiakas- ja laskutusjärjestelmiin tehtiin nopealla aikataululla huomattavia muutoksia.

Energiateollisuus ry pyytää tässä yhteydessä talousvaliokuntaa kiinnittämään huomiota myös sähköhyvityksien **käytännön toteuttamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin**. ET ei ole tehnyt kustannuksista kyselyä jäsenilleen, mutta eräs yksittäinen sähkönmyyjä on arvioinut omat, pääasiassa tietojärjestelmien päivittämisestä aiheutuneet kustannuksensa puoleksi miljoonaksi. Todennäköisesti harva sähkönmyyjä (kuutisenkymmentä kappaletta) äärimmäisiä poikkeustapauksia lukuun ottamatta selvisi alle viidenkymmenentuhannen euron kustannuksilla. Kokonaiskustannus tästä valtion edellyttämästä isosta tietojärjestelmäoperaatiosta on näiden arvioiden pohjalta ollut suuruusluokkaa kymmenen miljoonaa euroa.

Sähköhyvitys kohdentui tarpeisiin nähden huonosti eikä osunut eniten tarpeessa olevien kuluttajien avuksi vaikeassa hintatilanteessa. Vastaavia tilanteita voi muodostua muille elämänaloille kuin sähkölaskuille. **Haavoittuvassa asemassa olevia kuluttajia tulisi pystyä auttamaan osuvammilla keinoilla**. On ymmärrettävää, ettei valtiolla ollut vuosi sitten käytettävissään valmiita kohdennettuja keinoja toimeentulotukijärjestelmää lukuun ottamatta.

Jatkossa valtionhallinnossa olisi kuitenkin syytä valmistella tarkennettuja menettelytapoja mahdollisten tulevien tukitarpeiden toteuttamiseksi, koskivatpa tarpeet pandemian tai minkä tahansa syyn aiheuttaman yllättävän taakan jakamista kansalaisten kesken oikeudenmukaisesti. Tuen tai hyvityksien käsittelyn ei tulisi tapahtua yrityksissä vaan valtionhallinnossa, jossa pystytään käyttämään myös esimerkiksi tietoja ihmisten taloudellisesta asemasta.

Lisätiedot: johtaja Pekka Salomaa, pekka.salomaa@energia.fi, 0500-324486